

НАШІ «СТУДІЇ...» – В СЕМИ КРАЇНАХ

Можна з усіма підставами стверджувати, що «Кременецькі компаративні студії», які видає кафедра іноземних мов і методики їх викладання гуманітарного факультету академії, образно кажучи, набирають обертів і забезпечили собі широкий авторсько-читацький інтелектуальний простір, що охоплює країни Європи й Азії від Польщі та Словаччини — до середньоазійських країн, Азербайджану і Туреччини. В редакційній раді часопису, індексованого в міжнародних наукометричних базах, — вчені України, Польщі, Литви та Росії. У VIII випуску «Студій...» — 53 наукових публікації 58 авторів із 7 країн. Видання вийшло під редакцією доктора філологічних наук, доцента Дениса Чика та відповідального редактора, кандидата філологічних наук, доцента Олени Пасічник.

Ця об'ємна книга (516 сторінок тексту) відкривається розділом «Сучасні проблеми порівняльного літературознавства». Аналітики-літературознавці науково-освітніх установ України, Білорусі, Азербайджану та Польщі ведуть дискурс із питань компаративного осягнення письменства в історії літератури, зв'язків між національними літературами, висвітлюють авторські стратегії в літературних текстах, заглиблюються в такі актуальні літературні зони, як інтертекст, традиції та інновації в літературному процесі, сюжетно-композиційні особливості, наратологічні контрасти і психоідеологічні полюси художніх текстів, полемізують про компаративний аналіз літературних творів представників різних національних літератур як засобу усвідомлення культурно-національної ідентичності.

У цьому розділі опубліковані результати наукових досліджень наших фахівців. Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та суспільних дисциплін Олена Пасічник у статті «Візійний світ смертників і пересильних» стверджує, що художня література спрямовує свої засоби на поведінку і внутрішній світ ув'язнених у гранично екстремальних ситуаціях екзистенційного характеру, і констатує, що кожен з ув'язнених як художній образ у творах О.Солженіцина і М.Нарокова представляє індивідуальний тип смертника з детально описаним психічним станом.

Викладач педагогічного коледжу Вікторія Якимович здійснює «Протиставлення «Свій — Інший», «Свій — Чужий» у світлі різних наукових парадигм». Науковець виходить з того, що пізнання взаємовідносин культур у взаємодії «Свого — Іншого» та «Свого — Чужого» завжди були в центрі філософських, історичних, психологічних, політологічних і літературознавчих досліджень, а сприймання Іншого існує як своєрідна інтерпретація Чужого, в якій імагологічний підхід до вивчення літератур різних народів дозволяє зрозуміти закономірності розвитку культури.

«Актуальні проблеми загального літературознавства» — предмет дослідження авторів другого розділу «Студій...». Фахівці висвітлюють поетику літератури модернізму, гіпертекст у сучасній літературі, імагологічний дискурс у літературному просторі, художню інтерпретацію екзистенційних ідей у творах окремих письменників, поліфонію між культурами. Науковці звертаються до проблем архетипно-міфологічної рецепції персонажів прозових творів, до характеристики обрядів у фольклорі та до аналізу жіночих образів у національних літературах.

Цей розділ подає статтю кандидата філологічних наук, доцента кафедри іноземних мов і методики їх викладання Наталії Янусь «Пісенність як невід'ємна характеристика Р.Бернса», де здійснено аналіз особливостей пісенності поетичних творів Р.Бернса (їх здатність «вкладатися в пісню») за допомогою типологічного підходу. Автор робить висновок, що поезія Р.Бернса має співочий характер і пов'язана з національними особливостями його віршів.

Тема наступного розділу — «Компаративний підхід у перекладознавстві». Тут розглядаються стратегії відтворення розмовних фразем в українських перекладах, граматичні трансформації в українсько-російських перекладах правознавчих текстів, особливості англо-мовного перекладу української поезії та інші спеціальні питання. Компаративний аналіз національно-культурних особливостей лексем національних варіантів англійської мови, визначення особливостей слів-символів та фразеологізмів у різних мовах, дослідження семантичної типології афоризмів у сучасній лінгвістиці та полісемічних суспільно-політичних інтерлексем різних мов, виявлення специфіки вживання фразової лексики в окремих соціально-побутових сферах та інші проблеми склали зміст розділу «Сучасна компаративна лінгвістика: проблеми і перспективи».

До «Актуальних проблем загальної лінгвістики» увійшли питання мовної об'єктивації цінностей як способу відображення картини світу, становлення правописних норм української мови, ролі епітетів у відтворенні емоційних станів персонажів літературних творів, дефінітивного статусу наукового дискурсу на тлі суміжних понять і термінів, конотативного аспекту семантики фразеологічних одиниць із компонентами-іменниками та інші.

В «Рецензіях» вміщено аналітичну роботу доктора філологічних наук, доцента Варшавського університету Євгена Нікольського «Ближні, але на великій відстані», де літературознавець рецензує монографію нашого науковця, доктора філологічних наук Дениса Чика «Longo sed proximus intervallo: жанрові системи української та англійської прози кінця XVIII — середини XIX ст.» і називає роботу Д.Чика «самостійним і, безумовно, ґрунтовним явищем у нашій науці про літературу, яке, поза всяким сумнівом, володіє необхідним ступенем новизни й актуальності». В рецензії наголошується, що тема скрупульозно і серйозно досліджувалася упродовж багатьох років, дослідник присвятив їй численні статті та блискучу монографію, де як досвідчений учений виявив глибокі знання сучасної наукової літератури, особливо з історії та теорії питання про локальні тексти, а також показав високу методологічну майстерність у використанні іноземних наукових джерел. Є.Нікольський зазначає, що автор монографії спирається не лише на досягнення українського літературознавства, а й на праці зарубіжних дослідників, і, залишаючись у межах чинної теоретико-літературної парадигми, прийшов до нових вагомих результатів на основі системно-синергетичної концепції.

За матеріалами наукової частини академії

ТРИВІУМ ТАНДЕМУ НАУКОВЦІВ

Стабільність — запорука успіху в усіх справах, особливо в науковій діяльності, а ще більше у тій її сфері, яка стосується оприлюднення результатів науково-дослідницької творчості. В останньому особливо важливим фактором виступає надійність та якість співпраці авторів наукової продукції та її видавців. Не помилимося, якщо скажемо, що взірцем плідної, багаторічної і стабільної співпраці авторів може бути тандем науковців у складі доктора педагогічних наук, проректора з наукової роботи нашої академії, професора Валентини Бенери та кандидата педагогічних наук, доцента кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені професора Т.І.Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету Наталії Маліновської, яка розпочинала свій шлях у педагогічну науку викладачем нашої альма-матер.

процесу для студентів педагогічних закладів вищої освіти.

Книгу рецензували доктор педагогічних наук, професор Ганна Онкович (Інститут вищої освіти АПН України), кандидати педагогічних наук, доценти Валентина Борова (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янука) і Тетяна Фасолько (Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім.Тараса Шевченка). Вихід посібника у світ виявився вдалим і корисним, бо вже у 2014 р. виникла практична потреба у його перевиданні, а цього року перевидання здійснене втретє. В цьому — яскраве свідчення творчого успіху науковців, обумовленого теоретичною глибиною висвітлення проблематики, ефективним предметно-методичним структуруванням змістового матеріалу посібника й інноваційним підходом до формування навчальних тем і формулювання їх текстового поля.

ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ – КАТЕГОРІЯ ПЕДАГОГІЧНА

«Формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку» — таку назву має навчально-методичний посібник, який поповнив методичну скарбничку кафедри теорії та методики дошкільної і початкової освіти. Видання, автором якого є науковець цієї кафедри Оксана Доманюк, рекомендоване до друку вченою радою нашого навчального закладу. Роботу рецензували доктор педагогічних наук, проректор з наукової роботи академії, професор Валентина Бенера і кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології ім. професора Т.І.Поніманської Рівненського ДГУ Наталія Маліновська.

У посібнику обґрунтовується значення доброзичливості як базової якості та складової соціальної комунікативності дитячої особистості, акцентується увага на необхідності фахової підготовки майбутніх вихователів до формування доброзичливості у старших дошкільників. Теоретичні міркування підкріплюються практичними матеріалами з формування доброзичливості у дітей і дорослих.

Автор врахувала, що Базовий компонент дошкільної освіти України, як Державний стандарт виховання дітей дошкільного віку, орієнтує на цілісний розвиток дитини з пріоритетом соціально-морального розвитку особистості та формування у дітей уміння узгоджувати особисті інтереси з колективними, а освітня лінія «Дитина в соціумі» конкретно спрямовує на формування соціально-комунікативної компетенції, що передбачає обізнаність дитини з елементарними соціальними та морально-етичними нормами міжособистісних взаємин, уміння дотримуватись їх під час спілкування, здатність взаємодіяти з людьми, узгоджувати свої дії та поведінку з іншими, усвідомлювати своє місце в соціальному середовищі, співчувати, співпереживати, допомагати іншим і в загальному — бути готовим до доброзичливих взаємин. Формування таких моральних якостей вимагає пошуку ефективних шляхів, методів, засобів і форм впливу на дитячу особистість з метою виховання гуманного, позитивного ставлення до соціального оточення.

Розглядаючи теоретичні аспекти формування доброзичливості у старших дошкільнят, молодий науковець характеризує цю моральну якість як складову соціальної компетентності згаданої категорії дітей і підкреслює, що саме в дитячому віці особистість осягає складну систему взаємин як вдома, так і в закладі дошкільної освіти, набуває первинного

досвіду суспільної поведінки, формує власне ставлення не лише до близьких, однолітків, соціального та природного оточення, а й до самої себе. Останнє — особливо важливе, бо саме через ставлення дитини до себе відображається і проникає з однієї сфери в іншу весь досвід, набутий нею по лінії ставлення нею до людей та предметного світу. Тому базовою характеристикою зростаючої особистості наприкінці дошкільного періоду виступає самостановлення, що виникає на основі самосприйняття, самооцінки й оцінок значущого оточення — батьків і педагогів дошкільного закладу.

Становлення і розвиток образу Себе зазнають впливу двох чинників: досвіду індивідуальної діяльності та досвіду спілкування з людьми. Саме завдяки взаєминам дитячої особистості з іншими формується неповторна своєрідність внутрішнього світу, виникає образ «Я», що стає стійким особистісним утворенням. Автор подає поняття доброзичливості як емоційно позитивне ставлення особистості до оточуючих, яке виявляється у задоволенні від взаємодії з ними, розумінні та сприйнятті їхньої індивідуальності, вмінні цінувати, турбуватися про їх потреби й інтереси, у підтриманні з ними дружніх взаємин у різноманітних видах діяльності. У посібнику розкрито основні моменти підготовки педагогів ЗДО до виховання зростаючої особистості в умовах особистісно-зорієнтованої освіти та організаційно-методичні аспекти емпіричного вивчення готовності вихователя дошкільного закладу до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку.

Важливе практичне значення має розділ «Методичні аспекти формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку», де висвітлено використання у цій сфері методів педагогіки емпатії (розширення прав і можливостей), зокрема, проектних ігор, ситуацій для обігрування й обговорення, соціально-емоційних ігор та ігрових вправ, соціоадаптивних, рухливих ігор, а також тренінгів як форм групової роботи з елементами творчої взаємодії, спрямованої на розвиток доброзичливості через вербальні та невербальні вправи та ігри. Ще одним позитивом практичної частини посібника є предметна розробка співпраці педагогів ЗДО з батьками у формуванні доброзичливості дітей. Навіть передбачено тренінг для батьків «Доброзичливість починається в сім'ї», проблемні ситуації та домашні завдання для них.

Автор визначила показники та критерії засвоєння студентами — майбутніми вихователями ЗДО — методики формування доброзичливості у старших дошкільнят, до яких включила особисту доброзичливу взаємодію з дітьми, вміння проектувати і знаходити оптимальні рішення й аналізувати результати цієї роботи.